

Μηνύματα από το ΔΝΤ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 12.10.2014

Στο τέλος του έτους λήγει η χρηματοδότηση από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας (ΕΜΣ), με 1,8 δισ. ευρώ να απομένει προς εκταμίευση. Η κυβέρνηση δηλώνει ότι δεν προτίθεται να ζητήσει νέο δάνειο, ενώ σκοπεύει να αποδεσμευτεί ταυτόχρονα και από το ΔΝΤ, παρόλο που εκκρεμούν 16 δισ. ευρώ προς εκταμίευση μέχρι τον Μάρτιο του 2016. Αν η κυβέρνηση αποφασίσει να θέσει τέλος στο Μνημόνιο και στη χρηματοδότηση που το συνοδεύει, θα πρέπει να αναζητήσει γύρω στα 10 δισ. ευρώ από τις αγορές για να καλύψει τις χρηματοδοτικές ανάγκες του Δημοσίου το 2015.

Το ποσό αυτό είναι πιθανό να μπορεί να αντληθεί από τις αγορές, υπό προϋποθέσεις: Πρώτον, να κλείσει η τρέχουσα διαπραγμάτευση με την τρόικα ώστε να εισπράξουμε τα 11 δισ. ευρώ που συνδέονται με αυτήν και να σταλεί το μήνυμα ότι το πρόγραμμα παραμένει σε τροχιά. Δεύτερον, η κυβέρνηση να δεσμευτεί να συνεχίσει τις μεταρρυθμίσεις προς την κατεύθυνση της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Για να είναι αξιόπιστη, η δέσμευση αυτή πρέπει να είναι συγκεκριμένη. Θα πρέπει δηλαδή η κυβέρνηση να ανακοινώσει κάποιο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής με μετρήσιμους στόχους στη μεταμνημονιακή εποχή, που θα συνοδεύεται από επιτήρηση στο πλαίσιο του αναμορφωμένου Συμφώνου Σταθερότητας της Ε.Ε. και της εποπτείας μιας χώρας που χρωστάει 240 δισ. στους επίσημους δανειστές. Χωρίς πρόγραμμα και εποπτεία, η ΕΚΤ δεν προτίθεται να αποδέχεται τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου ως ενέχυρο για την άντληση ρευστότητας, εφόσον παραμένουν στην κατηγορία «σκουπίδια» (junk), ούτε να αγοράζει τιτλοποιημένα δάνεια από τις ελληνικές τράπεζες ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα παροχής νέων δανείων. Όπως δήλωσε ο πρόεδρος της ΕΚΤ Μ. Ντράγκι την περασμένη εβδομάδα, «no program, no purchases». Τέλος, πρόγραμμα και εποπτεία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για να συνεχίσει η Ελλάδα να εισπράττει τα κέρδη της ΕΚΤ και των κεντρικών τραπεζών της Ευρωζώνης από τα ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου που κατέχουν, ύψους 2,5 δισ. ευρώ το 2015.

Ακόμη και αν προδιαγράψουμε ότι αυτές οι προϋποθέσεις πληρούνται, υπάρχουν σοβαρές αβεβαιότητες που πρέπει να ληφθούν υπόψη στα σχέδια της κυβέρνησης. Υπάρχει φόβος να μην μπορεί η Ελλάδα να δανειστεί από τις αγορές με βιώσιμους όρους αν υπάρξει πολιτική αβεβαιότητα ή αρνητικές γεωπολιτικές εξελίξεις. Εφόσον κάποια μορφή εποπτείας θα συνεχιστεί ούτως ή άλλως, καλό θα ήταν δυνητικά να συνδέεται με χρηματοδότηση, ώστε να υπάρχει ένα μαξιλάρι ασφαλείας σε περίπτωση που η Ελλάδα αδυνατεί να δανειστεί 10 δισ. ευρώ από τις αγορές το 2015. Αντίθετα με αυτά που διαδίδει ο κ. Βενιζέλος, το κόστος δανεισμού από την τρόικα είναι πολύ χαμηλότερο από το κόστος δανεισμού από τις αγορές: Ο ΕΜΣ μας δανείζει με επιτόκιο κάτω του 1%, ενώ οι τόκοι πάνω στα 142 δισ. που μας έχει δανείσει κεφαλαιοποιούνται για μία δεκαετία μέχρι το 2022. Το ΔΝΤ μας δανείζει με επιτόκιο 3,6% και περίοδο αποπληρωμής έξι χρόνια, ενώ η Ελλάδα δανείστηκε από τις αγορές 3 δισ. ευρώ τον Απρίλιο με απόδοση 4,95% για μία πενταετία. Τα επταετή και δεκαετή ομόλογα που η κυβέρνηση σκοπεύει να εκδώσει θα έχουν σαφώς υψηλότερη απόδοση.

Τόσο το ΔΝΤ όσο και ο ΕΜΣ προσφέρουν «προληπτικά προγράμματα» (precautionary programs) που συνοδεύονται από γραμμές πίστωσης άμεσα διαθέσιμες αν χρειαστούν. Η γενική διευθύντρια του Ταμείου κ. Λαγκάρντ τάχθηκε υπέρ μιας τέτοιας λύσης στην ετήσια σύνοδο του ΔΝΤ αυτήν την εβδομάδα. Είναι γεγονός ότι ούτε η Ιρλανδία ούτε η Πορτογαλία επέλεξαν να ζητήσουν προληπτικό πρόγραμμα μετά την έξοδό τους από το Μνημόνιο φέτος. Αντίθετα, όμως, με αυτές τις χώρες, η προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας δεν έχει ολοκληρωθεί. Απώτερος στόχος είναι ένα πρωτογενές πλεόνασμα 4,5% του ΑΕΠ για να πληρώνουμε τους τόκους πάνω στο δημόσιο χρέος από ίδιους πόρους, χωρίς προσφυγή σε δανεισμό. Οι εκτιμήσεις της αγοράς για τις προοπτικές της κάθε χώρας αποτυπώνονται στα επιτόκια: το δεκαετές επιτόκιο σήμερα είναι 6,5% για την Ελλάδα, 2,9% για την Πορτογαλία, 1,7% για την Ιρλανδία.

Ακόμα πιο σημαντική είναι η ολοκλήρωση των διαρθρωτικών αλλαγών. Η Ελλάδα καθυστέρησε τις μεταρρυθμίσεις που θα την καθιστούσαν ανταγωνιστική, με αποτέλεσμα να βαθύνει η ύφεση και να αυξηθεί η ανεργία. Ακόμα και σήμερα, ύστερα από τεσσεράμισι χρόνια Μνημονίου, τα επαγγέλματα δεν έχουν ανοίξει, η αδειοδότηση των επιχειρήσεων παραμένει χαοτική, ενώ ελάχιστοι έχουν απολυθεί από το υπερτροφικό Δημόσιο. Οι οριζόντιες περικοπές έχουν συμπιέσει προς τα κάτω τους μισθούς στο Δημόσιο, με κλειστή την ψαλίδα μεταξύ κατώτατων μισθών -που παραμένουν πάνω από τους αντίστοιχους στον ιδιωτικό τομέα- και των ανώτατων - που είναι πολύ χαμηλοί σε σχέση με τις γνώσεις και τις ευθύνες της θέσης.

Τι ζητάει η τρόικα; Πρώτον, να ευθυγραμμιστούν οι μισθοί στο Δημόσιο με αυτούς του ιδιωτικού τομέα, και να ολοκληρωθούν οι απολύσεις υπερβάλλοντος προσωπικού, ώστε να σπάσει το ταμπού της μονιμότητας και να εξαλειφθούν τα κίνητρα που ωθούν τους νέους στο Δημόσιο. Δεύτερον, να καταργηθούν οι στρεβλώσεις που επέβαλε το ΠΑΣΟΚ στην αγορά εργασίας το 1982: «συνδικαλιστικές άδειες» που δημιούργησαν αργόμισθους επαγγελματίες συνδικαλιστές, «χρονοεπιδόματα» που δεν συνδέονται με την παραγωγικότητα, λήψη αποφάσεων για απεργίες από ασήμαντες μειοψηφίες των εργαζομένων, κατάργηση της ανταπεργίας, όρια στις απολύσεις που απλώς περιορίζουν τις προσλήψεις. Τρίτον, οι συντάξεις να χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εργοδότες και εργαζομένους, χωρίς τη συμβολή του κράτους, όπως γίνεται παντού αλλού. Τέταρτον, να βελτιωθεί το πτωχευτικό δίκαιο ώστε να λυθεί το πρόβλημα των «κόκκινων» δανείων στις τράπεζες και να μεταφερθούν οικονομικοί πόροι από μη βιώσιμες υπερχρεωμένες επιχειρήσεις σε νέες, δυναμικές επιχειρήσεις που μπορούν να αντεπεξέλθουν στον διεθνή ανταγωνισμό. Αυτονόητες μεταρρυθμίσεις για να επιτευχθεί βιώσιμη ανάπτυξη.

** Η κ. Μ. Ξαφά είναι σύμβουλος επενδύσεων και μέλος της Διοικούσας Επιτροπής της Δράσης.*